

Obligātās veselības pārbaudes – ko sagaida darba aizsardzības speciālisti?

(Obligāto veselības pārbaužu
normatīvais regulējums un piemēri)

Dace Jakimova, Ivars Vanadziņš, Ieva Kalve
Darba drošības un vides veselības institūts,
Rīgas Stradiņa universitāte

26.09.2022.

**Skats no darba aizsardzības un darba
devēja puses.**

OVP atzinumu piemēri.

***Paldies par jūsu iesūtītajiem jautājumiem
un piemēriem!!!***

***Atgādinājumam – diskusijas fokuss
virzīts uz OVP atzinumiem!!!***

SVARĪGI !!!

Kāpēc un ar kādu mērķi tiek veikta obligātā veselības pārbaude!

*2009.gada 10.marta MK noteikumi Nr.219
“Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”
(spēkā no 01.04.2009.)*

OVP mērķis

Nodarbinātā veselības aizsardzība

- 1) lai arodslimību ārsts pēc iespējas agrāk atklātu veselības traucējumus, ko rada darba vides ietekme, un varētu uzsākt to savlaicīgu ārstēšanu
- 2) lai darba devējs varētu ieviest nepieciešamos pasākumus darbinieka veselības aizsardzībai un darbaspēju saglabāšanai

OVP mērķis

- ✓ noteikt, vai nodarbinātā veselības stāvoklis **pieļauj strādāt** darba vietās, kur sastopami konkrēti darba riska faktori vai īpašie apstākļi
- ✓ noteikt, vai nodarbinātajam **nav kāds veselības traucējums**, kas konkrētā darba riska faktoru ietekmē **var saasināties** vai **izraisīt nelaimes gadījumus**
- ✓ noteikt, vai darbinieka veselības stāvoklis **nepasliktinās** strādājot darba vietās, kur sastopami konkrēti darba riska faktori vai īpašie apstākļi
- ✓ **savlaicīgi identificētu veselības traucējumus**, kas radušies darba vides kaitīgo faktoru ietekmes rezultātā

Jautājums -

*«Kāda ir OVP nozīme arodsaslimšanas
noteikšanā?»*

Jautājums -

«Vai ir pieejama arodārstiem kopēja sistēma, vai ir plānots tādu izveidot, lai arodārstiem ir pieejamas vēsturiski veiktās arodveselības pārbaužu kartes? Pārbaužu veikšana ne katru gadu no jauna, bet darbinieka novērošana ilgtermiņā?»

Jautājums -

«Kāpēc OVP, kuras saistītas ar putekļu iedarbību, pie atkārtotajām pārbaudēm nav paredzēts rentgena izmeklējums?»

Nr. p. k.	Kaitīgie darba vides faktori	Piezīmes	Ārstu speciālistu apskates		Laboratoriskie un funkcionālie izmeklējumi		
			obligāti nepieciešamās speciālistu apskates	papildus nepieciešamās speciālistu apskates	pirmreizējā veselības pārbaude	periodiskā veselības pārbaude	ķīmiskās vielas noteikšana bioloģiskā vidē (veic atbilstoši nepieciešamībai, ja iespējams noteikt un novērtēt)
2.1.	Abrazīvie putekļi un abrazīvus saturošie putekļi		arodslimību ārsts, otorinolaringologs	dermatologs, oftalmologs	KAA, ĀEF, Rtg plaušām	KAA, Rtg plaušām	-
2.2.	Augu, tai skaitā cukura, miltu, kafijas, šokolādes, un dzīvnieku, tai skaitā dzīvnieku un putnu spalvu, u. c. organiskās izcelsmes putekļi		arodslimību ārsts, otorinolaringologs	oftalmologs	KAA, ĀEF, Rtg plaušām	KAA, ĀEF	-
2.3.	Metālu un to sakausējumu putekļi (ja darbā saskare ar metālu pulveriem)	Skatīt arī attiecīgās ķīmiskās vielas pie šā pielikuma 1. punkta	arodslimību ārsts, otorinolaringologs	oftalmologs	KAA, ĀEF, Rtg plaušām	KAA, ĀEF	-
2.4.	Metināšanas aerosoli, gāzes griešanas aerosols	Skatīt arī attiecīgās ķīmiskās vielas, kas ir metināšanas aerosola sastāvā, pie šā pielikuma 1. punkta	arodslimību ārsts, otorinolaringologs, neirologs	oftalmologs	KAA, ĀEF, Rtg plaušām	KAA, ĀEF	-
2.5.	Kaļķa un krīta putekļi		arodslimību ārsts, otorinolaringologs	dermatologs, oftalmologs	KAA, ĀEF, Rtg plaušām	KAA, ĀEF	-
2.6.	Oglekli un tā neorganiskos savienojumus saturošie putekļi, tai skaitā ogļu, grafiņa, kvēpu, dimanta putekļi		arodslimību ārsts, otorinolaringologs	dermatologs, oftalmologs	KAA, ĀEF, Rtg plaušām	KAA, ĀEF	-

Nr. p. k.	Kaitīgie darba vides faktori	Piezīmes	Ārstu speciālistu apskates		Laboratoriskie un funkcionālie izmeklējumi		
			obligāti nepieciešamās speciālistu apskates	papildus nepieciešamās speciālistu apskates	pirmreizējā veselības pārbaude	periodiskā veselības pārbaude	ķīmiskās vielas noteikšana bioloģiskā vidē (veic atbilstoši nepieciešamībai, ja iespējams noteikt un novērtēt)
2.7.1.	Silīcija dioksīdu saturošie putekļi		arodslimību ārsts, otorinolaringologs	dermatologs, oftalmologs	KAA, ĀEF, Rtg plaušām	KAA, ĀEF	-
2.7.2.	Silikātus saturošie putekļi, tai skaitā stikla šķiedras, stikla un akmens vates putekļi, izņemot azbestu		arodslimību ārsts, otorinolaringologs	dermatologs, oftalmologs	KAA, ĀEF, Rtg plaušām	KAA, ĀEF	-
2.7.3.	Azbests	Jāveic pārbaudes arī pēc azbesta iedarbības pārtraukšanas	arodslimību ārsts, otorinolaringologs		PAA, ĀEF, Rtg plaušām	PAA, Rtg plaušām	-

Jautājums -

«Ja arodārsta atzinumā ir norādīts, ka darbinieks derīgs darbam ar dzirdes aparātu. Vai darba devējam ir jānodrošina, darbiniekam dzirdes aparāts, vai tikai jāveic kontrole, vai darbinieks to lieto vai nē?»

MK 219 55.punkts -

Ja veselības pārbaudes kartē arodslimību ārsts norādījis ieteikumus nodarbinātā veselības aizsardzībai darba vietā, darba devējs ievēro norādītos ieteikumus attiecībā uz darba vides sakārtošanu un atbilstoši aizpilda veselības pārbaudes kartes III sadaļu.

<https://surdocentrs.lv/surdotehniskie-paliglidzekli/>*

**Surdotehnikas piešķiršanas un saņemšanas kārtību nosaka Ministru kabineta 20.04.2021 noteikumi Nr.250 „Kārtība, kādā Latvijas Neredzīgo biedrība un Latvijas Nedzirdīgo savienība sniedz sociālās rehabilitācijas pakalpojumus un nodrošina tehniskos palīglīdzekļus – tiftotehniku un surdotehniku” un Ministru kabineta noteikumi Nr.1474 “Tehnisko palīglīdzekļu noteikumi”. MK noteikumi Nr.250 pielikumā sniegts pilnīgs surdotehnisko palīglīdzekļu saraksts.*

Jautājums -

«Kā varētu komentēt to, ka nereti ir sastopamas sekojošas situācijas: darbiniekam OVP pārbaūžu slēdzienos viss ir kārtībā, ir norādes par atbilstību darbam, bet pēkšņi darba devējs saņem paziņojumu no VDI, ka darbiniekam ir piešķirta arodslimība. Kā tas iespējams, un nevienā brīdī neparādās, ka konstatētas arodsaslimšanas pazīmes vai neatbilstība darbam?»

Jautājums -

«Kādai jābūt darba aizsardzības speciālista rīcībai, ja ir saņemts šāds arodārsta atzinums: “Derīgs darbam ievērojot ergonomikas prasības”, vai ir nepieciešams, kaut kāds papildus atzinums, vai pietiek darba aizsardzības speciālista veikta darba vides riska novērtējuma?»

Jautājums -

«Kāda ir arodārstu atbildība kvalitatīvu obligāto veselības pārbaužu veikšanā?

Arodveselības pārbaužu pievienotā vērtībā ilgtermiņā darba devējam – kvalitāte pāri kvantitātei, kā arī iedziļināšanās pacienta veselības stāvoklī.

Ja darba devējs ir norādījis iespējamus darba vietas riskus, viņam būtu jāuzticas, ka arodārsts izmeklējumus veiks kvalitatīvi.

Nosūtījuma karte nedrīkst tikt parakstīta no ardoārsta pirms vēl pārbaužu rezultātu saņemšanas, kā arī, darbinieku sūdzībām ir jātiek uzklausītām un izmeklētām pirms kartes parakstīšanas un norādīšanas, ka “darbam derīgs”.»

Arodslimību ārsta tiesības

- Arodslimību ārsts var lūgt izmeklējamās personas ģimenes ārstam papildu informāciju, lai precizētu aptaujas veidlapā sniegtās ziņas (MK 219, 28.p.)
- Arodslimību ārsts, ja viņš to uzskata par nepieciešamu, var no darba devēja pieprasīt darba vides risku novērtējuma rezultātus, kas attiecas uz izmeklējamās personas darba vietu (MK 219, 29.p.)
- Lai pārliecinātos par darba apstākļiem, kuros nodarbinātais veic darbu, arodslimību ārstam ir tiesības pēc iepriekšējas vienošanās ar darba devēju apmeklēt tā nodarbinātā darba vietu, kura veselību viņš pārbauda (MK 219, 30.p.)

Arodslimību ārsta tiesības

Ja OVP kartē nav norādīta precīza informācija par veselībai kaitīgajiem darba vides faktoriem vai darbu īpašajos apstākļos un tādēļ nav iespējams veikt **kvalitatīvu veselības pārbaudi**, arodslimību ārsts var pieprasīt no darba devēja

- papildu informāciju par darba vidē esošajiem veselībai kaitīgajiem darba vides faktoriem un īpašajiem apstākļiem, kuriem nodarbinātais ir pakļauts,
- kā arī, ja nepieciešams, pieprasīt darba devējam precizēt veselības pārbaudes kartē norādīto informāciju, **nesniedzot atzinumu** par nodarbinātā veselības stāvokļa atbilstību veicamajam darbam.

Par to arodslimību ārsts izdara ierakstu veselības pārbaudes kartes 12.punktā. (MK 219, 30.p.)

Jautājums -

«Ja arodārsts ieteica darbiniekam nepilnu darba slodzi, darbinieks piekrīt, bet darba devējs nē, jo ir problēma atrast citu darbinieku uz nepilno slodzi, kā turpmāk rīkoties?»

Darba likums

101.pants. Darba devēja uzteikums

(1) Darba devējam ir tiesības rakstveidā uzteikt darba līgumu, vienīgi pamatojoties uz apstākļiem, kas saistīti ar darbinieka uzvedību, viņa spējām vai ar saimniecisku, organizatorisku, tehnoloģisku vai līdzīga rakstura pasākumu veikšanu uzņēmumā, šādos gadījumos:

7) darbinieks nespēj veikt nolīgto darbu veselības stāvokļa dēļ, un to apliecina ārsta atzinums;

(4) **Uzteikt darba līgumu šā panta pirmās daļas 7.punktā minēto iemeslu dēļ ir atļauts, ja darba devējam nav iespējams darbinieku ar viņa piekrišanu nodarbināt citā darbā tai pašā vai citā uzņēmumā.**

Jautājums -

«Es darbojos būvniecības nozarē. Ir objekti dažādās vietās Latvijā. Pieņemot darbiniekus, noformējām OVP kartes, bet viņš dažas dienas pastrādā, saprot, ka tas nav viņa darbs un aiziet. Darba devējām ir lieli izdevumi. Vai var pieņemt darbinieku uz laiku (piem. 1 mēnesis) un tad nosūtīt uz OVP, ja viņš turpina strādāt? Kā uz to skatās VDI.»

Uz laiku nodarbināto veselības pārbaudes

Ja personas tiks nodarbinātas mazāk par gadu:

- ✓ OVP jāveic, ja darbs īpašos apstākļos
- ✓ ja darba apstākļi tik “kaitīgi”, ka periodiskās veselības pārbaudes jāveic 1 reizi gadā

(MK 219, V nodaļa)

Piemēri no iepriekšējām diskusijām -

«Ko īsti nozīmē ārsta komentārs – sanāk, ka darbiniekam sāk veidoties arodsaslimšana?»

2II Atzinums par personas veselības stāvokļa atbilstību veicamajam darbam

11. Personas veselības stāvokļa novērtējums (atbilstošo pasvītrot):

- 11.1. veselības stāvoklis atbilst veicamajam darbam;
- 11.2. veselības stāvoklis neatbilst veicamajam darbam;
- 11.3. konstatētas arodslimības pazīmes.

12. Īpašas piezīmes un ieteikumi darba devējam

Afektīva pārbaude pēc lapa.
Ieteikts individuāli dzirdes aizsardzības līdzekļi.

«Nav novērtēts veselības stāvoklis»

II Atzinums par personas veselības stāvokļa atbilstību veicamajam darbam

11. Personas veselības stāvokļa novērtējums (atbilstošo pasvītrot):

- 11.1. veselības stāvoklis atbilst veicamajam darbam;
- 11.2. veselības stāvoklis neatbilst veicamajam darbam;
- 11.3. konstatētas arodslimības pazīmes.

12. Īpašas piezīmes un ieteikumi darba devējam

p. 4.5. atļauts strādāt
ar aizsardzību, OVP
pe 1 gadu.

«Darbinieku nosūta uz OVP, jau iepriekš norādot, ka nākamā OVP būs pēc 1 gada (troksnis). Ārsts ieliek punktu pie 4.5.punkta, veic ierakstu par nepieciešamo pārbaudi pēc gada, bet nenorāda, kādu tieši pārbaudi jāveic pēc 1 gada. Sanāk, ka nosūtot darbinieku atkārtoti, pēc gada, ir jāpārbauda visi OVP kartē iekļauti punkti. Nekādus komentārus ārsts nav ierakstījis par slodzes samazināšanu utt. Pilnīgas OVP ir stress un laiks gan pašam darbiniekam, gan papildus izdevumi darba devējam, kuri šajā gadījumā nav pamatoti. Šādu gadījumu bija pietiekoši daudz. Mulsina arī virkne ārsta piezīmju un zīmogu uz kartes, kuru saturs atkārtojas.»

6. Veselībai kaitīgie darba vides apstākļi

1). 4.5. Troksnis ($L_{Aeq} > 85 \text{ dBA}$). OVP reizi 1 gadā. 2). 5.1. Nakts darbs. OVP reizi 2 gadus.

(saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 10.marta noteikumu Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” 1.pielikuma 4.5.,5.1._punktu)

7. Īpašie darba apstākļi

(saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 10.marta noteikumu Nr.219 pārbaude” 2.pielikuma _punktu)

_____ par personas veselības stāvokļa atbilstību veicamajam darbam

_____ veselības stāvokļa novērtējums (atbilstošo pasvītrot):

11.1. veselības stāvoklis atbilst veicamajam darbam 12 (vienu) gadi

11.2. veselības stāvoklis neatbilst veicamajam darbam _____

11.3. konstatētas arodslimības pazīmes. _____

12. Īpašas piezīmes un ieteikumi darba devējam _____

Atkārtots pārbaude pēc 1 gada

Veselības stāvoklis atbilst veicamajam darbam 12 (vienu) gadi

Arodslimības sertificēts ārsts _____

Paraksts un tā atšifrējums _____

Datums _____

Atbilstošs atzinums _____

Atkārtota pārbaude pēc 1 gada _____

11.12.2021

devēja veiktie pasākumi atbilstoši obligātās veselības pārbaudes atzinumā norādītajam

4.5.	Troksnis	Audiometriju var neveikt, ja ir pilnīgs abpusējs dzirdes zudums	arodslimību ārsts, otorinolaringologs		KAA, audiometrija	KAA, audiometrija	-
5.1.	Nakts darbs		arodslimību ārsts		KAA, elektrokardiogramma (pēc 40 gadu vecuma)	KAA, elektrokardiogramma (pēc 40 gadu vecuma)	-

Paldies!

Mācīsimies un sadarbosimies kopā,
jo mērķis mums viens - laimīgi un
veseli darbinieki!